

คุณภาพการศึกษากับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : พันธกิจที่ต้องทบทวน?

The Quality of Education on 21st Century Learning Skill : Revisited
to Mission ?

นรินทร์ สังข์รักษา*

บทคัดย่อ

บทความนี้บ่งชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาของไทยมีปัญหาตั้งแต่อดีต ยังไม่สามารถบรรลุผลได้ จึงเป็นพันธกิจของภาครัฐ/กระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันการศึกษาทุกระดับต้องกลับมาทบทวน พันธกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด การผลิตผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องมี 5 สมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพการศึกษา

Abstract

This article show that about the quality of Thai education, There had problem since in the past were not to success. The mission of governance/education ministry and total educational institution had revisited the mission for giving to success in ultimate goals. The student had produced to competencies and ultimate characteristics by learning skill in 21st century. So that the student had to five competencies ; Ability in communication, ability in thinking, ability in solving –problem, ability in use to living skill and ability in information technology for developing student had to educational quality.

บทนำ

จากกระแสข่าวที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายที่จะยุบ/ควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านั้น ไม่มีคุณภาพทางการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ และมีนโยบายให้มีการยกระดับการศึกษาระบบ กล่าวคือให้ประชาชนทุกคนจบการศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายใน 8 เดือนเพื่อให้คนไทยทุกคนมีคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน โดยเฉพาะการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ที่เรียกว่า National Test (NT) ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำมาก ในทุกกลุ่มสาระวิชา โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้การสอบแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน นักเรียนไทยผลการสอบยังแพ้ประเทศต่างๆ เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

---

* รองศาสตราจารย์ ดร.ประจำสาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลาว ขณะที่มีการผลิตบัณฑิตในระดับอุดมศึกษาบางสาขาวิชาสั้นเกิน โดยเฉพาะสายสังคมศาสตร์ แต่ยังคงขาดแคลนในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ตัวชี้วัดหนึ่งในระดับอุดมศึกษา คือ “วิทยานิพนธ์และการมีงานทำของบัณฑิต” อันบ่งบอกถึงคุณภาพการศึกษาไทย ขณะที่หลังจากมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพ/มาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่สภาพการเรียนรู้ก็ยังไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ นับตั้งแต่การปฏิรูปการศึกษาในรอบที่ 1 รอบที่ 2 มีการพัฒนาโรงเรียนในฝัน (Lab School) การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Stand-School) และได้พัฒนาโครงการยกระดับคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ในปีงบประมาณ 2553-2555 ต่อมาในปี 2556 ได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาครู Browser in Service โดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring เป็นโครงการที่มุ่งจะพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพกระจายอยู่ทุกพื้นที่ในประเทศไทย ทุกเขต ทุกจังหวัด โดยมีความคาดหวังว่าจะเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถยกระดับคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามกระแสโลกาภิวัตน์ และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนเป็นแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปการศึกษาที่ระบุไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเห็นได้ว่าปัญหาของการศึกษาไทยมิใช่เพียงคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งมีรากฐานของปัญหา จากการสอนและงานวิจัยหลายชิ้นบ่งบอกเรื่องคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

ภาพรวมปัญหาของระบบการศึกษาไทยขั้นพื้นฐาน

1. **หลักสูตรการศึกษาของไทย** (นรินทร์ สังข์รักษา, 2552 : 138-141)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีลักษณะเป็นแบบทางการ แบบพิมพ์เขียว (Blue print) ไม่ยืดหยุ่น ซึ่งไม่อาจแก้ปัญหาต่างๆ ได้เท่าที่ควร ควรจะได้มีการพัฒนา และทำให้ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความเป็นจริงเสียก่อน เพื่อให้สนองความต้องการของท้องถิ่น ตรงกับวิถีชุมชน สังคม และผู้เรียน ประเทศอื่นๆ ที่พัฒนาแล้ว หลักสูตรของประเทศนั้นๆ ยืดหยุ่นคล่องตัว นอกจากนี้ การให้การศึกษาคควรเป็นกระบวนการตลอดชีวิต ไม่จบสิ้นเฉพาะแต่โรงเรียน หลักสูตรควรควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสำนึกที่จะได้รับการศึกษาด้วยตนเอง จากแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิตตนเองได้

2. ระบบโรงเรียน

ระบบโรงเรียนของเรา มุ่งเน้นหนักในทางรับใช้สังคมเมือง มากกว่าสังคมชนบท โดยเฉพาะการเป็นตัวบ่อนเข้าสู่อุตสาหกรรม โรงงานมากกว่าภาคเกษตรกรรม ที่นับวันจะลดน้อยถอยลง เพราะการศึกษา ยิ่งจบการศึกษาสูงมากเท่าไร เรายิ่งห่างไกลจากถิ่นฐานที่เกิด การละทิ้งถิ่นฐานเพื่อหางานทำในเมืองหลวง ระบบโรงเรียนจึงไม่สอดคล้องกับการพัฒนาอาชีพดั้งเดิมที่เป็นอยู่ จึงมุ่งรับใช้ระบบอุตสาหกรรม มากกว่าเกษตรกรรม ดังนั้น จึงเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาคนในชนบทอพยพเข้ามาอยู่ในเมือง และระบบโรงเรียนของเรา ทำหน้าที่ผลิตคนชั้นนำให้กับสังคมเมือง ทำให้ความสนใจที่มีต่อการศึกษา เพื่อพัฒนาชนบท มีน้อยไป ผิดกับต่างประเทศอื่นๆ ที่เจริญแล้ว นอกจากนี้ระบบโรงเรียนของเรา มักจะสร้างระบบการศึกษาแบบให้เหมือนกันทุกภาค ทุกจังหวัด ทำให้ลักษณะที่ปรากฏในหลักสูตร บางครั้งเป็นการยัดเยียดให้แก่ผู้เรียนทั่วไป เรียนเหมือนกันหมด ซึ่งตามความเป็นจริง ควรจะให้มีการสำรวจว่า แต่ละท้องถิ่นมีปัญหาและความต้องการอะไรบ้าง สถาบันการศึกษาควรจะให้การศึกษาที่เฉพาะเหมาะสมกับอาชีพ สังคม เหมาะกับชุมชนที่สถาบันตั้งอยู่มากกว่า

3. ด้านการเรียนการสอน

การเรียนการสอน เราให้ผู้เรียนมานั่งฟังครูวันละหลายๆชั่วโมง และใช้วิธีการประเมินผล โดยการสอบไล่เป็นระยะๆ ระบบการศึกษาจึงมักขึ้นอยู่กับตำรา และปากมากเกินไป เป็นแบบท่องจำ มากกว่าการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสร้างสรรค์จินตภาพแห่งชีวิต จึงขาดการปฏิบัติ ค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักคิด หรือใช้ปัญหาที่ก่อให้เกิดปัญญา ผิดกับประเทศที่เจริญแล้ว ที่สอนให้คนรู้จักคิดและใช้ปัญญา

4. บทบาทของครู/อาจารย์

บทบาทของครูในบ้านเรา มักจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ เปรียบเหมือนเรือจ้างที่ส่งผู้โดยสารถึงฝั่งก็หมดภาระหน้าที่ การเข้ามาเป็นผู้ถ่ายทอด ด้วยการสอนความเป็นคนให้กับลูกศิษย์ สภาพการณ์ปัจจุบันก็มีความแตกต่างกับอดีตอย่างชัดเจน เพราะผู้คนมองว่าผู้ที่เป็นครู มักจะไม่มีทางไป จึงต้องมาเป็นครูรายได้ต่ำ เงินเดือนน้อย มีภาระหนี้สิน ผิดกับอาชีพอื่นๆ ทำให้ครูไม่มีเวลาในการอุทิศตัว มีภาระ ต้องเร่งรีบ หาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ดังที่ผ่านมาในสังคมไทย ผิดกับอาชีพอื่นๆ ที่มีโอกาสในการแสวงหารายได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงห่างไกลมาก ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้รับฝ่ายเดียว ความเคารพยกย่องยำเกรงเหมือนในอดีตได้หายไป บทบาทของครูในสังคมถูกลดทอนให้มีความสำคัญลง นอกจากนี้ระบบของโรงเรียนผูกพันอยู่กับการสอนที่ยึดตำรา และการออกข้อสอบที่จะต้องตอบให้ตรงกับความคิดเห็นของครูเท่านั้น

5. โครงสร้างการศึกษา

โครงสร้างการศึกษากันเรา เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทางสังคม และโครงสร้างทางสังคมเกี่ยวข้องโครงสร้างทางการเมือง ดังนั้น การวางเป้าหมายทางการศึกษา เพื่อสนองต่อมวลชน หรือประชาชนส่วนใหญ่ จึงต้องศึกษาและพัฒนาโครงสร้างต่างๆ ไปพร้อมๆกัน เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แม้เราจะพยายามเท่าใด ก็เห็นมีความหวังน้อย ที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย

ในการให้การศึกษาแก่มวลชน นอกจากนี้ ในปัจจุบันได้มีการกระจายอำนาจ มีการถ่ายโอนการศึกษาให้กับท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) แต่ความจริงการศึกษาแยกผู้ยึดติดกับการศึกษาของส่วนกลาง แม้ว่าจะมีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประชาชน มีการกระจายเขตพื้นที่การศึกษาไปตามจังหวัด เขตต่างๆ แต่กลไกในระบบการศึกษาที่เป็นเพื่อจักษุของโครงสร้างการศึกษายังเหมือนเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก

6. ความเท่าเทียมในโอกาสทางการศึกษา

ความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาของไทยเรายังให้ความสำคัญในเรื่องนี้น้อยมาก ผิดกับประเทศที่เจริญแล้วได้เปิดโอกาสให้คนของเขาอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามก็มีความโน้มเอียงว่าเราจะพยายามให้ความเท่าเทียมกันในโอกาสเพื่อการศึกษามากขึ้น อย่างเช่น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีโดยไม่คิดมูลค่า แม้ว่าในทางปฏิบัติอาจมีปัญหาค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ ก็ตาม อันแสดงถึงความปรารถนาของภาครัฐที่จะสร้างความเท่าเทียม และพัฒนาศักยภาพของพลเมืองก็ตาม รวมถึงการส่งเสริมด้านการศึกษา ผู้ใหญ่ และการศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาพิเศษ การศึกษาสงเคราะห์ การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น

7. การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม

การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นธรรมแก่สังคม ของเรายังจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ไป จึงทำให้ไม่เกิดความเป็นธรรมแก่สังคมเท่าที่ควร ประเทศที่เจริญแล้ว จะให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก ปัจจุบันมีแนวโน้มที่ได้ปฏิรูปในเรื่องนี้ อย่างมากขึ้น

8. ปรัชญา เป้าหมาย และนโยบายการศึกษา

การจัดการศึกษาที่ยังไม่ชัดเจน มีการปรับ

เปลี่ยนนโยบายไปตามผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ การจัดการศึกษาอิงกับระบบการเมือง ขาดการให้ความสำคัญของระบบการศึกษาทั้ง 3 ระดับ มุ่งเน้นเพียงการศึกษาในระบบเป็นหลักมากกว่าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สภาพปัญหาของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของไทย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั่วประเทศ ผลการวิจัย ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : ก-ง)

1. **สภาพปัญหาด้านผู้เรียน** พบว่า 1) ผู้เรียนขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะด้านการอ่าน การเขียน การพูดสื่อสาร การฟัง การคิดเลข และการจัดลำดับความคิดที่เป็นระบบ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอน 2) ผู้เรียนมีปัญหาครอบครัวและขาดความพร้อมในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจำนวนหนึ่งเป็นผู้เรียนในครอบครัวแตกแยกยากจน ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการอบรมดูแล และไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้ปกครองเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ขาดความพร้อมในการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนขาดความรับผิดชอบและไม่ตั้งใจทำงาน โดยผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่นำอุปกรณ์การเรียนมาเรียน ไม่ตั้งใจทำงาน ทำให้มีผลงานที่ไม่มีคุณภาพและเป็นปัญหาในชั้นเรียน 4) ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้และขาดนิสัยใฝ่เรียนรู้ ทั้งนี้เพราะสิ่งเร้าความสนใจมากกว่าการเรียน เช่น การเล่นเกม คอมพิวเตอร์ การสนใจเพศตรงข้าม เนื่องจากเข้าสู่วัยรุ่น การเที่ยวห้างและแหล่งบันเทิง การไม่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญต่อการเรียน

2. **สภาพปัญหาด้านครู** พบว่า 1) ครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง โดยมี

สาเหตุสำคัญจากการมีครูที่จบวิชาเอกที่สอนไม่เพียงพอ และการขาดความสมดุลของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ต้องจัดครูที่จบวิชาเอกอื่นสอนแทน 2) ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอนมาก เช่น งานธุรการ งานการเงิน งานประกันคุณภาพ เป็นต้น ทำให้ครูไม่มีเวลาทุ่มเทให้การสอนอย่างเต็มที่ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการขาดบุคลากรสายสนับสนุนการสอน 3) ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน สาเหตุมาจากการสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก การขาดทักษะและประสบการณ์ในการสอน ไม่ลุ่มลึกในเนื้อหาวิชา รวมทั้งไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 4) ครูต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาเหตุมาจากมีครูไม่เพียงพอ ขาดความสมดุลตามสัดส่วนวิชาเอก ส่งผลให้ครูเตรียมการสอนไม่ทันและจัดกระบวนการเรียนรู้ไม่ได้ดีเท่าที่ควร 5) ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจการสอนน้อยลง เนื่องจากมีการประเมินวิทยฐานะของครูผ่านการเขียนผลงานทางวิชาการ ทำให้ครูต้องใช้ในการทำผลงานและศึกษาค้นคว้ามากขึ้น ไม่มีเวลาในการเตรียมการสอนและการจัดกิจกรรมการสอน 6) ครูสอนโดยไม่ใช้สื่อการสอน สาเหตุมาจากการขาดแคลนสื่อ การไม่ให้ความสำคัญกับสื่อ และครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน 7) ครูให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมากกว่ากลุ่มสาระรอง โดยเฉพาะกรณีที่ครูต้องสอนหลายกลุ่มสาระ ครูจะให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระหลักมากกว่า ทำให้กลุ่มสาระรองถูกละเลย 8) ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ทั้งเรื่องการพัฒนาหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 9) ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน สืบเนื่องจากการได้รับมอบหมายให้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ไม่ถนัด การต้องทำงานหนัก ไม่มีเวลาพัก ความเบื่อหน่ายท้อแท้ การไม่ก้าวหน้าในอาชีพ และการมีเงินเดือนน้อย 10) ครูขาดการนิเทศ

ติดตามและประเมินผลการพัฒนา ครูส่วนใหญ่ไม่ได้
รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ความชำนาญ
เฉพาะทาง การอบรมพัฒนาครูที่ผ่านมาขาดการ
ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครู 11) การพัฒนา
อบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู ส่วน
ใหญ่เป็นการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้
กำหนด ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู
และเป็นการอบรมที่ไม่ได้กำหนดแผนไว้ชัดเจน

3. สภาพปัญหาด้านหลักสูตร พบว่า

1) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความซับซ้อน
เข้าใจยาก เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและ
โครงสร้างของหลักสูตรภาษาหรือคำที่ใช้ในหลักสูตร
เป็นคำใหม่ๆ ที่ยากต่อการจดจำและเข้าใจ ประกอบ
กับการขาดการอบรมพัฒนาด้านหลักสูตรให้กับครู
อย่างเพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาต่อการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา และการแปลงหลักสูตรไปสู่การจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ 2) สถานศึกษาไม่ได้จัดหลักสูตรแบบ
บูรณาการ เนื่องจากสาระการเรียนรู้มีมาก เมื่อไม่ได้
จัดทำเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ ทำให้ครูสอนได้ไม่
ครอบคลุมสาระที่จำเป็น 3) สถานศึกษาจัดโครงสร้าง
หลักสูตรเอง ทำให้การจัดเวลาเรียนและรายวิชาของ
สถานศึกษาแต่ละแห่งแตกต่างกัน ซึ่งเกิดปัญหาใน
กรณีที่ผู้เรียนย้ายสถานศึกษา 4) หลักสูตรสถานศึกษา
ขาดความครอบคลุมและไม่สอดคล้องกับสภาพของ
สถานศึกษาและผู้เรียน เนื่องจากการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษาของสถานศึกษาหลายแห่งไม่ได้ดำเนินการ
ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่าง
แท้จริง 5) สถานศึกษาไม่ได้จัดทำหลักสูตรและจัดทำ
แผนการจัดการเรียนรู้เอง แต่ใช้ตัวอย่างในเอกสาร
หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักสถาน
ศึกษา หลายแห่งนำหลักสูตรของสถานศึกษาอื่นมา
ใช้โดยไม่ได้ปรับให้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและ
บริบทของตน

4. สภาพปัญหาด้านการจัดการเรียน
การสอน พบว่า 1) สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดการ

เรียนการสอนตามศักยภาพของผู้เรียน โดยแบ่ง
กลุ่มผู้เรียนตามศักยภาพ 2) การจัดการเรียนการสอน
ของครูส่วนใหญ่เน้นการบรรยายและยังใช้สื่อวัตกรรมการ
การสอนน้อย โดยครูยังใช้การสอนแบบครูเป็น
ศูนย์กลาง ไม่นิยมใช้สื่อการเรียนการสอนหรือนวัตกรรม
3) ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการเรียนรู้ แต่ไม่ได้จัด
การเรียนรู้ตามแผน สอนตามความเคยชินและ
ประสบการณ์เดิมทำให้การเรียนการสอนไม่มี
ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ครูส่วนหนึ่งใช้แผนการจัดการ
เรียนรู้ของสำนักพิมพ์เอกชน ซึ่งเมื่อจัดกิจกรรมการ
เรียนการสอนจริงก็ไม่ได้จัดตามแผนดังกล่าว ทั้งนี้
ครูคนเดียวต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ
สอนหลายระดับชั้น 4) การจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอนไม่ได้ฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล
ที่หลากหลาย หรือข้อมูลที่มาจากชีวิตและประสบการณ์
จริง ส่วนใหญ่ผู้เรียนนิยมค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่
หลากหลาย หรือข้อมูลที่มาจากชีวิตและประสบการณ์
จริง ส่วนใหญ่ผู้เรียนนิยมค้นคว้าและใช้การคัดลอก
เนื้อหาจากเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมานำเสนอครู
ผู้สอน ซึ่งทำให้ขาดการอ่านหรือคิดวิเคราะห์ 5) เนื้อหา
และกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เชื่อมโยงกับชีวิต
จริง ส่วนใหญ่ครูยกตัวอย่างตามตำรา ขาดการแปลง
เนื้อหาที่เป็นนามธรรมและหลักการให้เป็นรูปธรรม
และสภาพจริง ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาและ
กิจกรรมการสอนเข้ากับชีวิตจริงได้ 6) จำนวนผู้เรียน
ต่อห้องมากเกินไปทำให้การเรียนการสอนไม่มี
ประสิทธิภาพ โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่จัดแต่ละ
ห้องเรียนมีนักเรียนมากกว่า 50 คน ทำให้ครูจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนและดูแลผู้เรียนได้ไม่ทั่วถึง 7) การ
จัดชั้นเรียนแบบเรียนร่วมเป็นอุปสรรคต่อการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้และควบคุมชั้นเรียนได้ยาก โดยครู
ต้องปรับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมากเพื่อให้ผู้เรียน
ปกติกับผู้เรียนพิเศษสามารถเรียนด้วยกันได้

5. สภาพปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน

พบว่ามี 1) ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้สื่อการเรียนการสอน

ไม่หลากหลาย โดยใช้สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูปที่เป็นหนังสือแบบเรียนมากเกินไป ไม่ใช้สื่อประกอบการสอนอื่นๆ 2) ครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากครูไม่ได้รับการพัฒนาให้มีทักษะในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ประกอบกับไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษาเท่าที่ควร 3) สื่อการสอนที่ได้รับจากส่วนกลางไม่ตรงกับเนื้อหาและความต้องการของครูไม่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ เนื่องจากไม่มีอุปกรณ์เชื่อมต่อในการใช้สื่อ ไม่มีห้องปฏิบัติการและหรืออุปกรณ์ที่ใช้กับสื่อ 4) สถานศึกษาขนาดเล็กขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การสอน เนื่องจากการขาดแคลนงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อและอุปกรณ์การสอน และมีความต้องการเร่งด่วนด้านอื่นมากกว่า 5) สื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้เพราะขาดความรู้และทักษะในการเลือกใช้สื่อและครูผู้สอนไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อสื่อโดยตรง

6. สภาพปัญหาด้านการวัดและประเมินผลการเรียน พบว่า 1) ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม โดยครูส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม 2) นโยบายที่ไม่ให้ผู้เรียนติด 0 หรือ ติด ร และการเรียนซ้ำชั้นมีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน เนื่องจากทำให้ผู้เรียนเลื่อนชั้นไปเรียนในชั้นที่สูงขึ้น ขณะที่มีความรู้ไม่เพียงพอ ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนในระยะยาว 3) ครูขาดทักษะในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผล การสร้างข้อสอบส่วนใหญ่เป็นการวัดด้านความรู้ความจำ 4) กำหนดให้มีการประเมินผลเป็นรายปีสำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 1 2 และ 3 ทำให้ขาดข้อมูลผลการประเมินผลเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

การสังเคราะห์อภิमानคุณภาพการศึกษาชั้น

พื้นฐานและอุดมศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : ค-ผ) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทย : การวิเคราะห์หรือภิमानในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา สรุปได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นปัจจัยหลักและคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ลักษณะของผู้บริหาร ได้แก่ 1) ทักษะความสามารถ 2) เจตคติ ความพึงพอใจ ค่านิยม ความสนใจ 3) จิตลักษณะ 4) คุณธรรม จริยธรรม 5) ลักษณะการทำงาน การปฏิบัติงาน การดำเนินงานต่างๆ 6) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น 7) สภาพปัญหา ความต้องการและความต้องการจำเป็น 8) ภูมิหลังของผู้บริหาร 9) บริบทขององค์กร บรรยากาศ และวัฒนธรรมองค์กร 10) สังกัดสถานศึกษา 11) ประเภทองค์กร/สถานศึกษา 12) ขนาดองค์กร/สถานศึกษา และ 13) ภูมิภาค

2. ลักษณะของครู/อาจารย์ ได้แก่ 1) ทักษะความสามารถ 2) ความคิด สติปัญญา 3) เจตคติ ความพึงพอใจ ค่านิยม ความสนใจ 4) บุคลิกภาพ 5) จิตลักษณะ 6) คุณภาพความเป็นนักวิชาการ 7) ลักษณะการทำงาน การปฏิบัติงาน การดำเนินงานต่างๆ 8) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น 9) พฤติกรรมด้านสุขภาพ 10) ภูมิหลังของครู/อาจารย์ 11) คุณภาพของครู

3. ลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ทักษะ ความสามารถ 3) ความคิด สติปัญญา 4) เจตคติ ความพึงพอใจ ค่านิยม ความสนใจ 5) บุคลิกภาพ 6) จิตลักษณะ 7) คุณธรรม จริยธรรม 8) ลักษณะการทำงาน การปฏิบัติงาน การดำเนินงานต่างๆ 9) ความสัมพันธ์กับผู้อื่น 10) สภาพปัญหา ความต้องการ และความต้องการจำเป็น 11) นิสัยการปฏิบัติตน 12) ภูมิหลังของผู้เรียน

13) ภูมิหลังของผู้ปกครอง

4. กระบวนการของผู้บริหาร ได้แก่ 1) พฤติกรรมการบริหาร 2) การนิเทศ การบริหาร การสอน การวัดและการประเมินผล 3) การสนับสนุนการจัดการศึกษา เช่น งบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ 4) การดำเนินงานในบริบทองค์กร สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร

5. กระบวนการของครู/อาจารย์ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการสอน หรือการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) วิธีการสอน รูปแบบการสอน 3) การจัดแผนกิจกรรมชุดกิจกรรมที่ไม่เน้นการสอน 4) บทเรียนสำเร็จรูป โมดูลทั้งหลาย บทเรียนสำเร็จรูป CAI ต่างๆ 5) การสอนด้วยวีดิทัศน์ สื่อต่างๆ 6) การสอนแบบมีกิจกรรม เกม ประกอบการสอนต่างๆ 7) การจัดสอนเป็นวิชาเลือก

6. กระบวนการของผู้เรียน ได้แก่ 1) พฤติกรรมการเรียนรู้ 2) บริบทเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

7. คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ความคิด สติปัญญา 3) คุณภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน รวมถึงความพึงพอใจของผู้เรียน คุณภาพครู/อาจารย์ ได้แก่ 1) เจตคติ ความพึงพอใจ ค่านิยม ความสนใจ 2) คุณธรรม จริยธรรม 3) คุณภาพที่เกิดขึ้นกับครู คุณภาพผู้บริหาร ได้แก่ 1) ทักษะ ความสามารถ 2) พฤติกรรมการบริหาร 3) คุณภาพความเป็นนักวิชาการ 4) พฤติกรรมด้านสุภาพ 5) นิสัยการปฏิบัติงาน 6) คุณภาพ/ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา คุณภาพสถานศึกษา 7) คุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร คุณภาพสถานศึกษา ได้แก่ คุณภาพที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และคุณภาพชุมชน ได้แก่ คุณภาพที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือสังคม

จึงเห็นได้ว่าปัญหาการศึกษาไทยที่สำคัญ ถือเป็นเรื่องเร่งด่วนในขณะนี้คือ “คุณภาพการศึกษาไทยในทุกระดับ” เนื่องจากเป็นผลผลิตของสถาบัน

การศึกษาในระดับต่างๆ ที่จะต้องให้บรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็น รวมถึงการทบทวนพันธกิจการศึกษา

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning) ได้ถูกกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์การทำงาน เพื่อการจัดการศึกษาเรียนรู้ในยุคใหม่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้เขียนขอแนะนำเสนอตัวแบบของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skill, 2007) ดังรายละเอียด ดังนี้ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิปจิตตฤกษ์, 2554 ; Partnership for 21st Century Skill, 2009 ; สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2013 [www. addkuter 3.com](http://www.addkuter.com))

ส่วนที่ 1 ด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) กล่าวถึง

1. วิชาแกนหลักและแนวคิดสำคัญของการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ภาษาอังกฤษ การอ่าน หรือศิลปะการใช้ภาษา
- เศรษฐศาสตร์
- ภาษาสำคัญของโลก
- วิทยาศาสตร์
- ศิลปะ
- ภูมิศาสตร์
- คณิตศาสตร์
- ประวัติศาสตร์
- การปกครองและหน้าที่พลเมือง

วิชาแกนหลักสำคัญเหล่านี้ นำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ประกอบด้วย

- 1.1 จิตสำนึกต่อโลก (Global Awareness)
- 1.2 ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ
ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial}
Economic}
Business and Entrepreneurial Literacy)
- 1.3 ความรู้พื้นฐานด้านความเป็น
พลเมือง (Civic Literacy)
- 1.4 ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพอนามัย
(Health Literacy)
- 1.5 ความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม
(Environmental Literacy)
2. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning
and Innovation Skills)
  - 2.1 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
(Creatively and Innovation)
  - 2.2 การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา
(Critical Thinking and Problem Solving)
  - 2.3 การสื่อสารและการมีส่วนร่วม
(Communication and Collaboration)
3. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
(Information, Media and Technology Skills)
  - 3.1 ความรู้พื้นฐานด้านสารสนเทศ
(Information Literacy)
  - 3.2 ความรู้พื้นฐานด้านสื่อ (Media
Literacy)
  - 3.3 ความรู้พื้นฐานด้านไอซีที (ICT :
Information, Communication and Technology
Literacy)
4. ทักษะชีวิตและงานอาชีพ (Life and
Career Skills)

- 4.1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว
(Flexibility and Adaptability)
- 4.2 เป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ
(Initiative and Self-Direction)
- 4.3 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้
ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)
- 4.4 การเพิ่มผลผลิตและการรับผิดชอบ
(Productivity and Accountability)
- 4.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ
(Leadership and Responsibility)

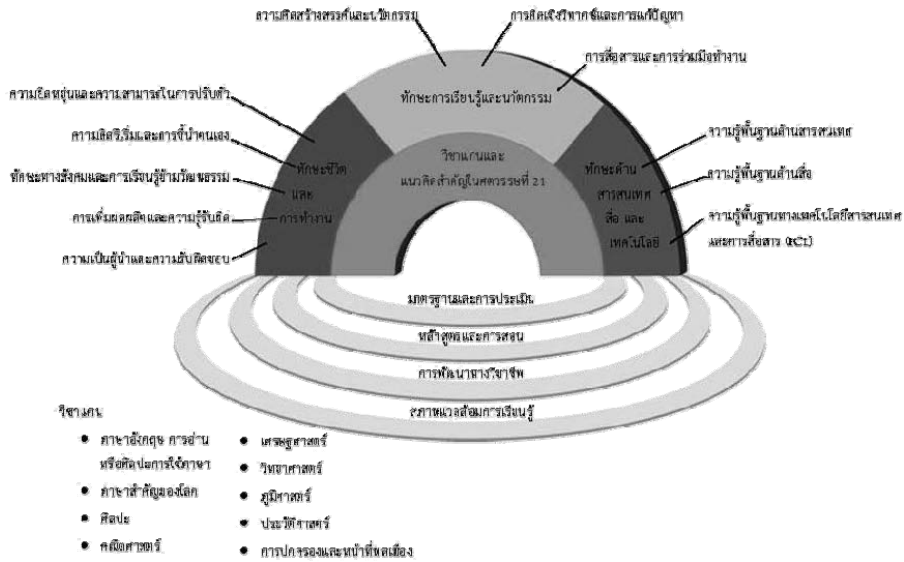
ส่วนที่ 2 ระบบสนับสนุนการศึกษาของ ศตวรรษที่ 21

เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิด
ประสิทธิภาพสูงสุดทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ประกอบด้วย

1. มาตรฐานในศตวรรษที่ 21
2. การประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21
3. หลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21
4. การพัฒนาวิชาชีพในศตวรรษที่ 21
5. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ใน
ศตวรรษที่ 21

เหตุผลสำคัญที่กล่าวถึงเหล่านี้จึงเป็นคำตอบ
ที่ชัดเจนว่ากรอบแนวคิดของกลุ่มภาคีเครือข่ายนี้เป็น
ที่ยอมรับกันในวงกว้างต่อการนำไปปรับใช้ในแต่ละ
บริบทสังคมเพื่อสร้างศักยภาพทางการเรียนรู้สังคม
แห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม
สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดง Model of 21st Century Student Outcomes and Support Systems.
 Source: [http:// 21 stcenturyskills.com](http://21stcenturyskills.com).

คุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

คุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ได้มีการกล่าวถึงคุณภาพการศึกษากันบ่อยมาก เนื่องจากปัจจุบัน การศึกษาในระดับนี้ มักมีการแข่งขันกันสูงมาก ทั้งภาครัฐที่มีการออกนอกระบบหรือสถาบันภายใต้การกำกับของรัฐ รวมถึงภาคเอกชน จึงทำให้เกิด “ธุรกิจศึกษา” ในบางแห่งมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อชวนชิงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเปรียบเสมือนสินค้า (Goods) จนมีข่าวหรือคำพูดทำนองว่า “จ่ายครบจบแน่” แถมยังมีการประชาสัมพันธ์ด้วยการรับจ้างเป็นที่ปรึกษา (รับจ้าง) ทำวิทยานิพนธ์ตาม Website ต่างๆ จำนวนมาก มีการตั้งข้อสังเกตว่าหากพิจารณาจากสมรรถนะของผู้เรียนบางส่วนของจบการศึกษาแล้วไม่น่าที่จะเป็นไปได้จากระยะเวลาการเรียนการทำงาน ภูมิหลังและผลงานดังกล่าว ขณะที่ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงต้องให้ความสำคัญกับ “คุณภาพการศึกษา” เป็นสำคัญ

ขณะที่ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับ “คุณภาพการศึกษา” ระดับบัณฑิตศึกษา ระหว่างระดับมหาวิทยาลัย

และดุขปฏิบัณฑิต ทั้งผู้ที่กำลังเรียนหรือที่สำเร็จ การศึกษา มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะเรื่องของคุณสมบัติและความรู้ความสามารถ ดังนี้

1. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546 ในหมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ปรัชญา “นักสร้างและนักจัดการนวัตกรรมทางสังคมที่เป็นเลิศ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงสหวิทยาการแบบองค์รวม” ส่วนวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ผลิตรายบัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม 2) ผลิตรายบัณฑิตมีความสามารถในการนำความรู้ด้านวิชาการมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผลิตรายบัณฑิตมีความสามารถในการบูรณาการความรู้เชิงสหวิทยาการ ในการวางแผนและวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 4) ผลิตรายบัณฑิตมีความรู้ความสามารถในการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม และ 5) ผลิตรายบัณฑิตเป็นผู้นำทางการศึกษาในการพัฒนาสังคม

2. เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546 ในหมวดที่ 2 ข้อมูล เฉพาะของหลักสูตร ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ปรัชญา “มุ่งเน้นการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางวิชาการและวิชาชีพ และจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยอาศัยองค์ความรู้ของศาสตร์ต่างๆ แบบสหวิทยาการ โดยเฉพาะการนำการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาประเทศและสังคม ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักบูรณาการศาสตร์ต่างๆ รวมถึงการจัดการความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น” วัตถุประสงค์ (1) ด้านการผลิตบัณฑิต: เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณสมบัติของการเป็นนักคิดและนักบูรณาการศาสตร์ที่พึงประสงค์ ตลอดจนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสร้างและจัดการความรู้แบบบูรณาการ เพื่อการพัฒนาประเทศ (2) ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่: 1) เพื่อผลิตและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เชิงวิชาการ โดยเน้นการจัดการความรู้ภูมิปัญญา เพื่อการพัฒนาประเทศ แบบสหวิทยาการ โดยอาศัยการศึกษา การพัฒนา การวิจัย ฯลฯ ที่มีมาตรฐานและความเข้มแข็งทางวิชาการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน 2) เพื่อเป็นศูนย์กลางทางพัฒนาศึกษาแห่งภูมิภาคตะวันตกในการพัฒนาภูมิปัญญาไทยสู่สากล (3) ด้านนวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ: 1) เพื่อสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติในการพัฒนาคน การพัฒนาสังคม การพัฒนาประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และ 2) เพื่อสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน สังคม และประเทศชาติ

จากข้อมูลเอกสารดังกล่าว ซึ่งสามารถแยกได้ชัดเจนระหว่างคุณสมบัติและความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิตและระดับมหาบัณฑิต ที่มีโครงสร้างหลักสูตร

ที่แตกต่างกันในเรื่องจำนวนหน่วยกิต และการบังคับให้ทำวิจัยในระดับปริญญาเอก ในสภาพที่เป็นจริงสามารถแยกแยะระหว่างการทำวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ที่มีค่า 12 หน่วยกิตในระดับมหาบัณฑิต และ 48 หน่วยกิตในแบบ 1.1 (By Research) และ 36 หน่วยกิตในแบบ 2.1 (แบบขั้นเรียนปกติ) ดังนั้นจึงสามารถแยกได้ชัดเจนระหว่างระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต แต่เป็นการยากที่จะแยกในระดับดุษฎีบัณฑิต แบบ 1.1 จำนวน 48 หน่วยกิต และแบบ 2.1 จำนวน 36 หน่วยกิต เพราะเป็นการยากที่จะวัดคุณภาพของวิทยานิพนธ์โดยใช้เวลา หรือหน่วยกิต เป็นเครื่องกำกับ หรือเป็นเครื่องบ่งบอกค่าของวิทยานิพนธ์แต่เพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องใช้หลักเกณฑ์อื่นร่วมด้วย ในการวัด “คุณภาพ” หรือ “ความเข้มข้น” ของวิทยานิพนธ์

อย่างไรก็ตาม ถ้าจะพิจารณาสิ่งที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ น่าจะเน้น 3 องค์ประกอบ คือ 1) วิทยานิพนธ์ใหม่ 2) องค์ความรู้ใหม่ 3) การประยุกต์ทั้งวิทยานิพนธ์และองค์ความรู้ที่โดดเด่น

ดังนั้นวิทยานิพนธ์จะต้องเป็นงานวิจัย “เริ่มต้น” หรือ “ใหม่” หรือ “ไม่ตามอย่างผู้ใด” หรือในภาษาอังกฤษก็คือต้องมี Originality (ออดลีย์ วิริยเวชกุล, ม.ป.ป. : 32-33) ซึ่งจะนำไปสู่ “ความรู้ใหม่” (Original contribution to knowledge) คำว่า Originality พจนานุกรม The Oxford English Reference Dictionary ให้ความหมายดังนี้ Originality n. 1. The power of creating or thinking creatively. 2. Newness or freshness.

ประเด็นสำคัญที่จะบอกความแตกต่างของผลงานวิทยานิพนธ์ “ใหม่” “เริ่มต้น” หรือ “ไม่ตามอย่างผู้ใด” นั้น ออดลีย์ วิริยเวชกุล (ม.ป.ป. : 33-37) ได้กล่าวไว้ในดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษา ไว้ที่น่าสนใจ โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยหลายประการ เช่น

1. “ความเข้มข้น” ของเนื้อหา งาน ด้วยเหตุนี้จึงมีการกำหนดระยะเวลา หรืออีกนัยหนึ่งจำนวน

หน่วยกิตที่ทำการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์นั้น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบ กล่าวคือ ถ้ามีจำนวนของหน่วยกิตวิทยานิพนธ์มากน่าจะเชื่อได้ว่า งานวิทยานิพนธ์นั้นมีความเข้มข้นมากกว่าวิทยานิพนธ์ที่มีจำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์น้อยกว่า

2. การตีพิมพ์ในวารสารที่เป็นระดับนานาชาติ การกำหนดให้ต้องมีการตีพิมพ์ในวารสารนานาชาติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นวารสารที่มี Impact Factor หรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ให้ความเห็นว่ามี “คุณค่า” สมควรได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ และบุคคลภายนอกที่เป็น Peer Review ต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ได้รับเพื่อลงตีพิมพ์ และมีความเป็นกลางอย่างแท้จริง วารสารนานาชาติอาจจะเป็นวารสารที่พิมพ์ในประเทศไทยหรือต่างประเทศก็ได้ สำหรับระดับดุษฎีบัณฑิต และวารสารระดับชาติ สำหรับมหาบัณฑิต

3. ความยาวหรือความหนาของวิทยานิพนธ์ ในบางครั้ง ความยาวหรืออีกนัยหนึ่งความหนาของรูปเล่มวิทยานิพนธ์ก็อาจเป็นการแสดงถึงความเข้มข้นของวิทยานิพนธ์ได้ แต่จะต้องพิจารณาดูด้วยว่า ความยาวหรือความหนานั้นเป็นส่วน “เนื้อ” ของวิทยานิพนธ์อย่างแท้จริง ในมหาวิทยลัยบางแห่งได้มีการกำหนดความยาว หรือความหนาของวิทยานิพนธ์ไว้ เพื่อให้ผู้เขียนวิทยานิพนธ์จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการ “กลั่น-กรอง” เฉพาะส่วนที่สำคัญและจำเป็นเท่านั้น ไม่ประสงค์ที่จะให้มีการบรรยายที่มากมาย ที่ไม่เกี่ยวข้องกับส่วนที่เป็น “เนื้อ” ของวิทยานิพนธ์ ดังตัวอย่างของมหาวิทยลัยหลายแห่งที่เขียนวิทยานิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ จึงได้มีการกำหนดว่า วิทยานิพนธ์ในระดับดุษฎีบัณฑิตจะต้องมีความยาวไม่เกิน 80,000 คำ และในระดับมหาบัณฑิตจะต้องไม่เกิน 20,000 คำ เป็นต้น

4. กรรมการสอบวิทยานิพนธ์จากภายนอก การกำหนดให้มีผู้สอบวิทยานิพนธ์จากภายนอกเป็นวิธีการที่สำคัญและนิยมใช้ในการสอบวิทยานิพนธ์เพื่อจะให้เกิดความมั่นใจว่าวิทยานิพนธ์

นั้นมี “คุณภาพ” ได้มาตรฐานของระดับปริญญาที่จะได้รับ ดังนั้นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์จากภายนอกต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ 1) เป็นผู้มีความชำนาญในเรื่องที่นักศึกษาได้ทำการวิจัยและเขียนวิทยานิพนธ์นั้น 2) จะต้องมีความรู้และทักษะในการสอบและการให้คะแนนวิทยานิพนธ์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการอีกด้วย

จึงเห็นได้ว่า ในการทำวิทยานิพนธ์ทั้งในระดับมหาบัณฑิต “ความเข้มข้นของวิทยานิพนธ์ ทั้งในเรื่องความใหม่ เริ่มต้น ไม่ตามอย่างผู้ใด” และความซับซ้อนของเนื้อหาจะไม่มากเท่ากับวิทยานิพนธ์ของระดับดุษฎีบัณฑิต แต่ก็เป็นการยากที่จะกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องกำหนด “คุณภาพ” ของปริญญาของมหาวิทยลัยนั้นๆ ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด

สาระสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ (Ability to do) ซึ่งได้กำหนดไว้ 5 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีสาระสำคัญดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร ได้แก่ การรับและส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้ภาษาและการสื่อสารอย่างมีวัฒนธรรม การใช้การสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ การเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง และการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดนคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด ได้แก่ การคิด

วิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา ได้แก่ การแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม การเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆในสังคม การแสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ได้แก่ การนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งอย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ การเลือกและใช้เทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และการใช้ทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

พันธกิจที่ต้องทบทวนเพื่อคุณภาพการศึกษา

จากการวิเคราะห์สังเคราะห์ และประมวลข้อมูลดังได้กล่าวมาแล้ว มีข้อเสนอพันธกิจที่ต้องทบทวนเพื่อคุณภาพการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเป้าสู่การเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. การเรียนการสอนที่ประเทศอังกฤษ เน้นให้ผู้เรียนได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นในห้องเรียน สำหรับประเทศไทยการที่จะสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ต้องปรับหลักสูตรให้มีแก่นสาระ และใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ภายใต้แผนการสอนที่กำหนดใช้ Learning how to learn ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก

สถานการณ์ปัญหา เน้นกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดระบบคิด หลังจากนั้นประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน จากการประเมินในห้องเรียนและประเมินกระบวนการเรียนรู้ ที่ไม่ใช่เป็นเพียงการทำข้อสอบเท่านั้น

2. การเรียนการสอนในปัจจุบันยังเน้นท่องจำ แต่ข้อสอบ O-NET/A-NET/GAT/PAT เป็นแบบคิดวิเคราะห์ ดังนั้นการเรียนการสอนและวิธีวัดผลไม่สอดคล้องกัน ควรมีการจัดกระบวนการเรียนการสอน ปรับสมดุลการเรียนรู้มากกว่าการทำข้อสอบ หนังสือเรียนของประเทศไทยเป็นเพียงแบบฝึกหัด มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว แต่ในประเทศญี่ปุ่นแบบเรียนส่วนใหญ่เป็นแบบคำถามปลายเปิดให้ความสำคัญกับสถานการณ์และการแก้ปัญหา มีการเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบ มีครูเข้าไปสังเกต เพื่อให้เห็นกระบวนการคิดของผู้เรียน

3. การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ต้องแก้ปัญหาที่โครงสร้างเปลี่ยนแปลงระบบจาก Top down เป็น Bottom up ให้คนในระดับปฏิบัติมีโอกาสได้คิด ครูต้องสอนน้อยๆ ให้ความรู้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ จัดกิจกรรมและใช้สื่อการสอนให้มาก รวมทั้งต้องปฏิรูปการประเมินผลด้วย

4. ควรมีการเปลี่ยนแปลงครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยเปลี่ยนวัฒนธรรมการสอน ที่เน้นการสอนแบบบูรณาการเชื่อมโยง สอนวิเคราะห์แบบสร้างสรรค์ มีความร่วมมือและทำงานเป็นทีม ทั้งนี้ควรมีการอบรมและพัฒนาครูทั้งระบบ และต้องทำอย่างต่อเนื่อง วิธีการที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่อง คือ

4.1 ต้องหาคู่มือให้กับครู เพื่อทำแผนการจัดการเรียนรู้ ทำสื่อ สิ่งเหล่านี้คือวงจรที่จะทำให้ระบบการเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งมีอยู่แต่ในห้องเรียนตลอดเปลี่ยนแปลงไป

4.2 มหาวิทยาลัยต้องเข้ามาช่วยในด้านวิชาการ (Hub) มากขึ้น

4.3 สำนักงานเขตพื้นที่เป็นเจ้าภาพใน

การอบรมครูอย่างต่อเนื่อง

4.4 มีการนิเทศภายในโดยโรงเรียน

4.5 มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ให้ดูเป็นตัวอย่าง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5. ควรส่งเสริมให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู ให้ความสำคัญกับครูมากขึ้น หน้าที่ของครู คือ “สอนอย่างไรให้ผู้เรียนฉลาด” ให้คิดวิเคราะห์ เป็น คิดอย่างเป็นระบบ ครูไม่ใช่แค่ทำวิจัยเพื่อประเมินวิทยฐานะ แต่ต้องเป็นครูโดยจิตวิญญาณ ไม่ใช่แค่เป็นวิชาชีพเท่านั้น ต้องพัฒนาครู โดยดูแลครูให้ดี สร้างแรงจูงใจและสร้างคุณภาพของครูให้ดี และต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูด้วย ควรมีการปรับกระบวนการสอนของครู การที่ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ไม่เป็น ต้องย้อนกลับไปคิดว่าครูคิดวิเคราะห์เป็นหรือไม่ หรือครูยังยึดติดกับวัฒนธรรมแบบเดิมๆ

6. หลักสูตรในปัจจุบันเน้นการคิดวิเคราะห์อยู่แล้ว แต่วิธีสอนยังไม่สอนให้คิดวิเคราะห์ ดังนั้น การแก้ปัญหาต้องเริ่มจากผู้บริหารก่อน

7. การนำหลักสูตรไปใช้ควรใช้ในรูปแบบที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ไม่ควรใช้เหมือนกันทั้งหมด เพราะสภาพบริบทแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้หลักสูตรที่นำมายังมีสาระที่แน่นเกินไป

8. ควรมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียน

9. ให้ความสำคัญกับโรงเรียนในการช่วยผลักดันการปฏิรูปการศึกษา ให้โรงเรียนเปลี่ยนการสอน เป็นการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ไม่ควรเป็นการสอนแบบท่องจำ

10. ควรดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

11. ปัญหาการศึกษาของประเทศไทย อยู่ที่คุณภาพ ดังนั้นต้องสร้างคนให้มีคุณภาพ ให้สามารถคิดวิเคราะห์เป็น โดยจัดทำหลักสูตรให้มีความเหมาะสม การเรียนภาษาของผู้เรียน ต้องสามารถ

อ่านและจับใจความได้ ต้องย่อความเป็น การสอบต้องวัดและประเมินผลให้เห็นสิ่งที่ต้องการเห็นในตัวผู้เรียน เช่น การให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ต้องให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ต้องให้ผู้เรียนย่อความ วิเคราะห์ให้ได้

12. ปัญหาการจัดการศึกษาอยู่ที่ Process หรือ Content ที่ไม่มีการกำหนด Output Design และ Outcome Design ที่ชัดเจน การวัดประเมินผลอาจทำเป็นรายวัน รายเดือน หรือรายสัปดาห์

นอกจากนี้ผู้เขียนได้มีโอกาสทำโครงการ Browser in Service โดยใช้กระบวนการสร้างระบบที่เลี้ยง Coaching and Mentoring ให้กับบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นจึงเห็นว่าควรมีการจัดทำโครงการนี้ในทุกระดับทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานด้าน Literacy, Numeracy และ Reasoning Ability พร้อมทั้งจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน คือ 1) Learning to Question 2) Learning to Search 3) Learning to Construct 4) Learning to Communicate 5) Learning to Serve และในปี 2557 ได้รับทุนทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในแผนงานการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ในภูมิภาคตะวันตก ประกอบด้วย 6 โครงการย่อยทั้งต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำในการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งในขณะนี้นำกำลังดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนงาน/โครงการดังกล่าว ในอนาคตคงจะได้มีโอกาสนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้เขียนมีข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต้องมีทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. **องค์ประกอบด้านครู/อาจารย์** มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Habit of Continuous Learning) บุคลิกท่าที (Personality Outlooks) มีทักษะในวิชาชีพในการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจ ใส่ใจ ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ เป็นต้นแบบที่ดี (Role Model) ทั้งนี้ต้องผ่านการเรียนรู้โดยอิงปัญหาและการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน

2. **องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา** มีทักษะเช่นเดียวกับครู/อาจารย์ สิ่งสำคัญต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้สถาบันการศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาการ หลักสูตร นวัตกรรมและกระบวนการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3. **องค์ประกอบด้านผู้เรียน** มีนิสัยใฝ่รักการอ่าน และการค้นคว้า สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นคนดี มีคุณธรรม รู้จักคิดวิเคราะห์เป็นระบบ มีทักษะการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ สร้างงาน สร้างอาชีพ สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ สืบสานวิถีวัฒนธรรมไทยและมั่นใจในตนเอง

4. **องค์ประกอบด้านสถาบันการศึกษา** เป็นสถาบันการศึกษาต้นแบบการพัฒนา ในระบบที่เลี้ยง Coaching and Mentoring เป็นโรงเรียนชั้นนำ มีคุณภาพ มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นปลอดภัยต่อการเรียนรู้ มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ซึ่งเกิดจากการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาสังคม

5. **องค์ประกอบด้านผู้ปกครองและชุมชน** ให้การยอมรับ เชื่อถือ มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา

บทสรุป

จากที่กล่าวมาผู้เขียนได้ชี้ประเด็นปัญหาของการศึกษาไทยที่สั่งสมมาตั้งแต่การเริ่มจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และระดับบัณฑิตศึกษาที่ต้องมีการทบทวนพันธกิจในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ด้วยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา หากในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องมุ่งเน้นเรื่องของ Literacy, Numeracy และ Reasoning Ability พร้อมกับจัดการเรียนรู้กับผู้เรียน คือ 1) Learning to Question 2) Learning to Search 3) Learning to Construct 4) Learning to Communicate 5) Learning to Serve ส่วนในระดับอุดมศึกษาต้องเน้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงการคิดแบบสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้สอนต้องสอน/พูดให้น้อย แต่ผู้เรียนต้องพูด/คิดให้มาก ในระดับบัณฑิตศึกษาต้องมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มาก จึงเห็นได้ว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนกระบวนการทัศน์ไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเอง และมองสังคมรอบด้านแบบพัฒนาศึกษาที่ต้องรู้จักและรู้จักวาง รวมถึงเป็นนักบูรณาการศาสตร์ สอดคล้องกับประเทศอังกฤษที่กำหนดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้อภิปราย แสดงความคิดเห็นในห้องเรียน สำหรับประเทศไทยการที่จะสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ต้องปรับหลักสูตรให้มีแกนสาระ และใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ภายใต้แผนการสอนที่กำหนด ใช้ Learning how to learn ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหา เน้นกระบวนการแก้ปัญหา

เอกสารอ้างอิง

- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2556). **หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)**. นครปฐม (อัสสัมชัญ).
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2556). **ตำราประเด็นและแนวโน้มทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5 นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นรินทร์ สังข์รักษาและคณะ. (2557). **แผนงานการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างสรรค์การเรียนรู้ในภูมิภาคตะวันตก**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตตฤกษ์, (แปล). (2554). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Open Worlds.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ.(2013). **ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. เข้าถึงวันที่ 12 กรกฎาคม 2554. เข้าถึงได้จาก www.addkuter3.com.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). รายงานการวิจัย เรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- . (2552). รายงานการวิจัย การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทย : การวิเคราะห์ อภิमान กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ วิริยะเวชกุล. (ม.ป.ป.) "ดัชนีชี้วัดคุณภาพบัณฑิตศึกษา" ใน **คุณภาพบัณฑิตศึกษา**. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า 32-37.
- Partnership for 21st Century Skill. (2012). Framework Definitions (Online). Accessed May 22,2013. Available from <http://www.p21.org/storage/documents/p21-framework-Definition.pdf>.
- _.(2012) Framework for 21st Century Learning. (Online). Accessed May 22,2013. Available from <http://www.21stCenturyskill.org.pdf>.